

Dosarul nr. 2ra-1106/2021

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (S.Daguța)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A.Pahopol, O.Cojocaru, R.Pulbere)

DECIZIE

15 septembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Nicolae Daniliuc,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Daniliuc împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, încasarea prejudiciului material și moral, a penalității și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 16 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Nicolae Daniliuc și a fost menținută hotărârea din 05 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 09 septembrie 2019, Nicolae Daniliuc a depus cerere de chemare în judecată împotriva Republicii Moldova în persoană Ministerul Justiției privind constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerul Justiției a sumei de 850 000 lei cu titlu de prejudiciul moral, compensarea cheltuielilor de judecată în sumă de 6000 lei pentru asistența juridică.

În motivarea cererii a indicat că, la 21 ianuarie 2011 în procedura Judecătoriei sectorului Centru a parvenit spre examinare cauza penală de învinuirea inculpatei Coronciuc Olga și altor inculpați de comiterea infracțiunii prevăzute de art.XXXXX. La expirare a 8 ani și 8 luni cauza penală nu este examinată și se află spre examinare în continuare la instanța de fond, nu este clar când va fi pronunțată sentința.

A menționat, că în cauza penală respectivă, este partea vătămată și a înaintat o acțiune civilă în procesul penal. Consideră că, procurorii și judecătorii fac tot posibilul pentru tergiversarea examinării cauzei penale și acțiunii civile a reclamantului înaintate în procesul penal.

A relatat că, a fost încălcat termenul rezonabil de examinare a cauzei penale, prin ce i s-a cauzat un prejudiciu moral, pe care l-a estimat în sumă de 850000 lei.

La 23 iunie 2020 Nicolae Daniliuc a modificat cererea de chemare în judecată și a suplinit pretențiile formulate anterior cu alte pretenții noi și anume a solicitat încasarea sumei de 2000 EURO cu titlu de prejudiciul material direct cauzat prin încălcarea dreptului la judecare a cauzei penale pe parcursul a mai mult de 9 ani în prima instanța și fără expunere asupra acțiunii civile depuse în procesul penal, încasare a sumei de 2 293 650 EURO cu titlu de penalitatea de 10% din valoarea prejudiciul material (serviciului neprestat de inculpata) pentru fiecare zi de întârziere (06 iulie 2006 – 23.06.2020).

În ședința de judecată în instanța de fond, reclamantul Nicolae Daniliuc și-a extins pretenția de încasare de la pârâta a penalității de întârziere în mărime de 10% din valoarea prejudiciul material de 2000 euro (serviciul neprestat de inculpata) pentru fiecare zi de întârziere pe o perioadă 06 iulie 2006 – 02 octombrie 2020 și în acest context reclamantul a solicitat încasarea de la pârâta a sumei de 2 340 450 EURO cu titlu de penalitate.

Prin hotărârea din 05 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 16 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Nicolae Daniliuc și s-a menținut hotărârea din 05 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 31 mai 2021 Nicolae Daniliuc a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că soluția instanței de apel în sensul adoptat rezultată din interpretarea greșită a prevederilor legale ce guvernează raportul juridic litigios și circumstanțele probatorii ale dosarului.

Mai mult ca atât, a invocat prevederile art.1,6,41 CEDO, art.1,4, 7 și 8 din Constituție, art.15,16 Cod civil, Legea nr.87 din 21.04.2011, Hotărârea Parlamentului RM nr.39 din 08.06.2019.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 14 iulie 2021 a considerat recursul declarat de Nicolae Daniliuc admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Din materialele dosarului s-a constatat că Nicolae Daniliuc prin acțiunea formulată a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 850 000 lei și 2000 euro cu titlu de prejudiciul moral, a sumei de 2 340 450 EURO cu titlu de penalitate, compensarea cheltuielilor de judecată în sumă de 6000 lei pentru asistența juridică.

Prin hotărârea din 05 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 16 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Nicolae Daniliuc și s-a menținut hotărârea din 05 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că atât prima instanță, cât și instanța de apel au soluționat corect litigiul dedus judecății și la emiterea hotărârii au aplicat corect normele de drept material și procedural reieșind din următoarele.

Din materialele dosarului și anume din raportul nr. 1-15/2014 -B516 din 17.10.2019 emis de Judecătoria Chișinău (sediul Centru), în cauza penală, care are un volum de 50 dosare, sunt învinuite 9 persoane fizice (XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX) și 4 persoane juridice (XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX), 186 părți vătămate și 27 martori.

În perioada 26 ianuarie 2011 - 17 octombrie 2019 au avut loc 247 ședințe de judecată.

La data de 23.11.2011, prin încheierea nr. XXXXX, cauza penală a fost suspendată pe motivul stării sănătății inculpatei XXXXX.

Frecvențele amânării ședințelor de judecată au fost cauzate prin: neprezentarea părților vătămate și a martorilor care majoritatea sunt plecați la muncă sau chiar cu trai permanent peste hotarele țării, fapt ce face imposibilă continuarea examinării cauzei, acuzatorii de stat solicitând termene noi pentru a le asigura prezența lor; schimbarea avocaților, necesității studierii materialelor dosarelor, absența unor părți; confruntări cu părțile vătămate și martori în cadrul urmăririi penale nu au fost petrecute, din care motiv soluționarea cauzei în lipsa părților vătămate se face imposibilă; starea de sănătate a inculpaților etc.

Colegiul reiterează că, partea vătămată Nicolae Daniliuc a fost audiat în ședința de judecată la 05 octombrie 2011. Potrivit declarațiilor depuse, ultimul în afară de procesul penal menționat, s-a adresat în instanța de judecată în ordine de procedură civilă cu cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Volaris Grup” cu privire la încasarea datoriei de 2000 euro, iar prin hotărârea instanței judecătorești civile a fost admisă acțiunea (dosarul civil nr. XXXXX).

Textul aceluiaș raport denotă că, partea vătămată Nicolae Daniliuc a menționat în declarația făcută în procesul penal, că titlul executoriu privind încasarea de la SRL „Volaris Grup” a datoriei de 2000 euro (echivalentul 30750 lei), prejudiciul moral în sumă de 5000 lei și 35 lei cheltuieli de judecată, nu a fost executat, deoarece inculpata XXXXX nu are surse de venit, având o stare financiară grea.

În continuare Colegiul notează că, Nicolae Daniliuc a mai înaintat acțiune civilă și în cadrul procesului penal menționat supra, împotriva părții civilmente responsabilă, inculpatei XXXXX, la data de 17 octombrie 2018 (nr. XXXXX) cu acțiunea civilă de încasare în beneficiul lui a sumei de 2000 euro cu titlul de prejudiciu material direct, sumei de 2017800 euro cu titlu de penalități și sumei de 500000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune, iar la data de 25 septembrie 2019 (nr. XXXXX) Nicolae Daniliuc a depus acțiunea civilă suplimentară cu solicitarea de a fi încasat de la Coronciuc Olga în beneficiul lui a sumei de 2000 euro cu titlul de prejudiciu material direct, sumei de 3701,08 euro cu titlu de dobândă de întârziere și sumei de 500 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin infracțiune (f.d.37-41).

Elucidarea cazurilor și condițiilor de răspundere patrimonială a Statului ca urmare a încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și de executare a hotărîrii judecătorești se face prin lege specială. Actualmente, o asemenea lege specială este Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești.

Potrivit reglementărilor art. 1 alin.(1) din Legea nominalizată, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești.

Alin.(2) a aceleiași norme statuează că, aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Conform art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Conform art. 2 alin. (1) și (2) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea

prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

Deși, legea prevede un termen expres de examinare a cauzei, se conchide că art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 garantează examinarea cauzei într-un termen rezonabil și nu într-un termen stabilit de lege.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, durata rezonabilă a unei proceduri trebuie apreciată în funcție de circumstanțele cauzei și cu ajutorul următoarelor criterii: complexitatea afacerii, comportamentul reclamantului și al autorităților competente, precum și miza litigiului pentru cel interesat.

Respectiv, instanța de judecată prin prisma criteriilor stabilite de Convenția Europeană a Drepturilor Omului urmează să stabilească dacă dreptul la judecarea cauzei într-un termen rezonabil a fost încălcat sau nu, or încălcarea termenelor prevăzute de lege atrage după sine alte efecte juridice.

Ca urmare a informației prezentate în raportul nr. 1-15/2014 -B516 din 17.10.2019 emis de Judecătoria Chișinău (sediul Centru), Colegiul reține că, în cadrul procesului penal inițiat și desfășurat în privința la 13 inculpați, recurentul Nicolae Daniliuc avea statut de partea vătămată și a înaintat acțiunea civilă la data de 17.10.2018. Ulterior, la data de 25.09.2019 el a depus cerere privind majorarea cuantumului pretențiilor formulate în acțiunea civilă înaintată în cadrul procesului penal.

Astfel, reieșind din aceste considerente urmează a fi apreciate critic argumentele recurentului Nicola Daniliuc cu privire la faptul că acțiunea civilă înaintată de el nu se examinează mai mult de 9 ani, ori după cum s-a stabilit, la momentul înaintării acțiunii civile în prezenta cauza civilă la data de 09.09.2019 acțiunea civilă în procesul penal se află pe rolul instanței judecătorești doar o perioadă de 10 luni, care este termen neînsemnat și care la caz, nu aduce atingerea drepturilor reclamantului la judecarea cauzei în termen rezonabil.

Mai mult, potrivit standardelor CtEDO, în general, termenul rezonabil poate fi considerat a fi încălcat doar în cadrul procedurilor judiciare mai lungi de 2 ani de zile într-o singură instanță sau în cazul neexecutării mai mari de un an de zile.

Alte argumente invocate de recurentul Nicolae Daniliuc, în susținerea poziției sale, nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece se combat cu cele invocate supra și se axează asupra circumstanțelor care au fost constatate și elucidate pe deplin de prima instanță și instanța de apel, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

În lumina celor relatate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră legală și întemeiată

soluția instanței de apel și a primei instanțe cu privire la netemeinicia acțiunii depuse de către Nicolae Daniliuc.

Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

Respectiv, Colegiul menționează că prejudiciul (moral și material) se repară în cazul în care se constată încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei, în timp ce în speță nu a fost constatat încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe sunt întemeiate și legale, iar argumentele invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se respinge recursul declarat de Nicolae Daniliuc.

Se menține decizia din 16 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Daniliuc împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, încasarea prejudiciului material și moral, a penalității și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Iurie Bejenaru